

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 325/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Antonom Kupšom, Moyzesova 34, Čadca, vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 94/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 94/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 94/2013 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Antona Kupša, Moyzesova 34, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej s'ťažnosti a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2020 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 94/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a príloh vyplýva, že s'ťažovateľ sa žalobou podanou 15. augusta 2013 domáhal proti žalovaným určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po jeho nebohých rodičoch. Konanie nie je do dnešného dňa skončené a ani nebol nariadený termín pojednávania. Jeho žiadosti o nariadenie termínu pojednávania a s'ťažnosti na postup zákonnej sudkyne nevedli k náprave. Nekonaním súdu od podania žaloby do súčasnosti

boli porušené označené práva a v najbližšom období nie je predpoklad právoplatného skončenia veci.

3. Uplatnenú sumu primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil pocitom neistoty, márnosti, rozhorčenia, bezmocnosti a nespravodlivosti. Tieto negatívne pocity vyvolané postupom okresného súdu mu spôsobujú stres, pretože napriek produkovaným dôkazom a bez prítomnosti akejkoľvek prekážky postupu konania okresný súd nerozhodol v samotnej veci. Pocit bezmocnosti je daný aj tým, že ako jeden z právnych nástupcov po svojich nebohých rodičoch nemôže uzatvoriť majetkové práva v prospech svojich právnych predchodcov. Má na tom naliehavý právny záujem, pretože má možnosť tieto nehnuteľnosti po prejednaní dedičstva predať a hrozí reálne riziko, že záujemca o kúpu nehnuteľností sa vyjadruje, že ich neodkúpi na základe budúcej kúpnej zmluvy. Nehnuteľnosti tak sťažovateľovi zostanú prakticky bezcenné vzhľadom na úsilie vynaložené pred podaním žaloby a po ňom.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené sťažovateľovo základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhol ústavnému súdu, aby prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov a aby priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 15 000 €, ktoré mu vyplatí okresný súd. Napokon navrhol uložiť okresnému súdu povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 450,29 €.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie okresného súdu k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa, chronológia úkonov okresného súdu

5. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 325/2020-19 z 1. júla 2020 ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti

a oznámenie, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 177/20 z 15. júla 2020 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o ústavnej sťažnosti.

6. K obsahu ústavnej sťažnosti uviedla, že vo veci boli spôsobené prierahy v konaní, k prierahom prispel aj samotný sťažovateľ nepodaním riadnej a „*bezvadnej*“ žaloby s identifikáciou žalovaných umožňujúcou im riadne doručovať súdne zásielky a v prípade úmrtia zistiť okruh právnych nástupcov. Odkázala na pripojené vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. Laury Židekovej.

7. Zákonná sudkyňa v pripojenom vyjadrení zo 14. júla 2020 uviedla, že žaloba bola doručovaná žalovaným v rade 1 až 86 a Slovenskému pozemkovému fondu, avšak dvanástim z nich sa nepodarilo žalobu doručiť do vlastných rúk, preto bolo potrebné navyše prešetriť ich pobyt a zistiť adresy ich pobytu. V priebehu konania zomreli deviaty žalovaní, preto bolo potrebné zistiť okruh ich právnych nástupcov a rozhodnúť o pokračovaní s nimi. Došlo k tomu uzneseniami z 24. apríla 2018 a 10. júna 2020. Pri doručovaní uznesenia z 24. apríla 2018 boli opätovne vrátené súdu viaceré zásielky pre nemožnosť ich doručenia niektorým žalovaným. Zistenie pobytu bolo sťažené a v podstate znemožnené tým, že sťažovateľ v žalobe ani v priebehu konania riadne neoznačil žalovaných uvedením dátumu narodenia, čo znemožňovalo vykonať lustrácie v registri obyvateľov, ako aj iné šetrenie a neskoršie doručenie písomností. Sťažovateľ bol preto uznesením z 27. apríla 2020 vyzvaný na odstránenie väd žaloby s uvedením riadnej identifikácie týkajúcej sa siedmich žalovaných a na úpravu petitu žaloby. Až po sťažovateľovom oznámení identifikačných údajov žalovaných (s výnimkou týkajúcou sa žalovaného v 44. rade) mohol súd procesne rozhodnúť o pokračovaní v konaní uznesením z 10. júna 2020 a nariadiť termín pojednávania na 3. september 2020.

7.1 Predovšetkým vysoký počet žalovaných (toho času viac ako sto), nedostatočná identifikácia žalovaných dátumom narodenia, adresou aktuálneho pobytu na doručovanie súdnych zásielok a úmrtia viacerých žalovaných v priebehu konania podľa zákonnej sudkyne spôsobili, že nebolo vo veci dosiaľ rozhodnuté. Dĺžku konania zapríčinil predovšetkým sťažovateľ nepodaním riadnej žaloby bez väd. Pre nesplnenie procesných

podmienok na vykonanie pojednávania (ustálenie okruhu subjektov na strane žalovaných a doručenie žaloby žalovaným) nebolo možné skôr nariadiť pojednávanie.

7.2 Sťažovateľ bol 11. novembra 2019 po zistení súdu, že nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov právneho vzťahu podľa § 78 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), že petit nie je vykonateľný (nevychádza z údajov katastra nehnuteľností) a že niektorí žalovaní neboli riadne označení potrebnými identifikačnými údajmi, vyzvaný na späťvzatie zjavne bezdôvodnej žaloby. Svoju žalobu nevzal späť, ale následne podal ústavnú sťažnosť.

7.3 Zákonná sudkyňa podotkla, že na okresnom súde je v porovnaní s inými súdmi veľký počet konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, v ktorých zväčša vystupuje na strane žalovaných vysoký počet subjektov, čo výrazne sťažuje procesný postup, zvyšuje časovú náročnosť pre sudcu, asistentku a vyššieho súdneho úradníka v porovnaní s inými konaniami.

7.4 K eventuálnej nečinnosti súdu uviedla, že jej dôvodom je nadmerná zaťaženosť senátu od roku 2013 pre veľký počet neskončených vecí a nedostatočné personálne obsadenie súdu (opakované prerozdeľovanie spisov v minulosti pre nevykonávanie svojej funkcie polovicou sudcov na civilnom úseku). Upriamila pozornosť na výrazné (viac ako 2/3) zníženie počtu nevybavených vecí oproti roku 2015. Pri dlhodobo pretrvávajúcej nepriaznivej situácii spôsobujúcej neprimeranú zaťaženosť sudcov objektívne nebolo v schopnostiach jednotlivých členov senátu vo všetkých veciach súčasne konať bezodkladne a plynulo.

8. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu sa vyjadril sťažovateľ, uvádzajúc, že vyjadrenie zákonnej sudkyne sa nezakladá na pravdivých skutočnostiach, pretože (i) v žalobe označil správne a dostatočne účastníkov podľa vtedy platného procesného predpisu, pri niektorých účastníkoch aj dátumom narodenia podľa údajov vo verejných registroch, sudkyňa ho mala v prípade opačného názoru vyzvať na doplnenie skôr ako až v roku 2019, (ii) v roku 2015 sa viac ako polovica účastníkov vyjadrila, že súhlasí s pojednávaním v neprítomnosti, sťažovateľov zástupca žiadal súd o nariadenie termínu pojednávania a zákonná sudkyňa mohla konať, (iii) sťažovateľ viackrát osobne nahliadal do spisu a žiadal predsedníčku súdu, aby sa začalo vo veci konať, (iv) okresný súd v roku

2015 mohol ešte konať s označenými účastníkmi, po úmrtí počas konania mal povinnosť zisťovať právnych nástupcov účastníkov a pokračovať s nimi, (v) od podania žaloby súd vydal len 2 uznesenia a niektorými podaniami sťažovateľa sa nezaoberal, s predmetom konania a obsahom spisu sa nedostatočne oboznámil, (vi) samotnú dĺžku konania a prieťahy spôsobila predovšetkým zákonná sudkyňa. Súhlasil, aby ústavný súd upustil od ústneho prejednávania jeho ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd z okresným súdom zaslaného výpisu a z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania okresného súdu:

- 15. augusta 2013 – žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva;
- 27. augusta 2013 – sťažovateľ predložil doklady;
- 28. augusta 2013 – spis predložený sudkyňi;
- 5. septembra 2013 – zaplatený súdny poplatok;
- 16. decembra 2013 – referát na doručenie žaloby s výzvou na vyjadrenie žalovaným (realizovaný 10. februára 2014);
- 14. februára – 1. apríla 2014 – doručené vyjadrenia žalovaných, vrátené zásielky ako nedoručené;
- 1. apríla 2014 – doručené rozšírenie žaloby;
- 30. apríla 2014 – vyjadrenie k žalobe;
- 4. augusta 2014 – vyjadrenie Slovenského pozemkového fondu;
- 26. augusta 2014 – referát (žiadosti o zistenie pobytu, pripojenie dedičského rozhodnutia, doručovanie žaloby na zistené adresy, vykonané lustrácie pobytu) realizovaný 21. októbra 2014;
- 29. októbra 2014 – správa mesta Čadca;
- 7. novembra 2014 – doručený úmrtý list žalovanej v 35. rade;
- 10. novembra 2014 – správa Mestského úradu Považská Bystrica;
- 20. januára 2015 a 3. februára 2015 – vyjadrenia k žalobe;
- 10. februára 2015 – žiadosť advokáta sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania;
- 15. júna 2015 – referát vyššej súdnej úradníčky o okruhu účastníkov konania, o stave doručenia žaloby a vyjadrení k žalobe, referát na doručenie zásielok;

- 2. až 17. júla 2015 – správy obvodných oddelení Policajného zboru o doručovaní;
- 14. júla 2015 – vyjadrenie k žalobe;
- 30. júla 2015 – sťažovateľ oznámil nové mená a adresy žalovaných v 49. až 53. rade;
- 24. augusta 2015 – vyjadrenie k žalobe;
- 15. októbra 2015 – žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania;
- 29. februára 2016 – referát na doručenie zásielok na zistené adresy (realizovaný 13. septembra 2016);
- 7. júna 2016 – vyjadrenie k žalobe (žalovaná v 3. rade);
- 16. júna 2016 – sťažovateľ oznámil potrebu úpravy žaloby pre úmrtie žalovanej v 46. rade;
- 22. september 2016 a 13. október 2016 – vrátené dve nedoručené zásielky;
- 22. september 2016 – vyjadrenie k žalobe (žalovaná v 53. rade);
- 21. októbra 2016 – referát na zaslanie dedičských rozhodnutí pre úmrtie žalovanej v 46. rade a na doručenie písomnosti (realizovaný 14. novembra 2016);
- 22. novembra 2016 – odpoveď Okresného súdu Žilina;
- 9. marca 2017 – oznámená adresa pobytu žalovanej v 47. rade;
- 9. októbra 2017 – referát na oznámenie právoplatnosti dedičského rozhodnutia Okresného súdu Žilina sp. zn. 15 D 184/2016;
- 12. októbra 2017 – odpoveď Okresného súdu Žilina;
- 21. septembra 2017 – čiastočné späťvzatie žaloby (proti žalovanému v 5. rade), zmena žaloby v dôsledku úmrtí žalovaných v 7. rade, v 30. rade a v 46. rade a zmena v osobe žalovaného v 27. rade;
- 23. novembra 2017 – žiadosť o nariadenie termínu pojednávania;
- apríl 2018 – pripojené výsledky lustrácie v registri obyvateľov, dedičské rozhodnutia;
- 24. apríla 2018 – vydané uznesenie o zastavení konania proti žalovaným v 5., 7., 30., 35. a 46. rade, o vstupe do konania, referát na vyzvanie sťažovateľa a predloženie veci zákonnej sudkyňi;
- 5. júna 2018 – predložené vyjadrenie Okresného úradu Čadca a list vlastníctva;

- 5. novembra 2018 – referát na doručenie uznesenia z 24. apríla 2018 so zmenou žaloby;
- november – 5. december 2018 – vrátené nedoručené zásielky;
- jún 2019 – pripojené výsledky lustrácie pobytu medzičasom zomrelých žalovaných vo 4., v 11., 19., 57., 73. rade a dedičské rozhodnutia;
- október 2019 – pripojené výsledky lustrácie v registri obyvateľov;
- 11. októbra 2019 – referát na doručenie vrátených zásielok na zistené adresy, výzva sťažovateľovi na riadne označenie siedmich žalovaných dátumom narodenia a/alebo adresou;
- 6. novembra 2019 – výzva sťažovateľovi na späťvzatie zjavne bezdôvodnej žaloby;
- 26. marca 2020 – úprava sudkyne pre vyššieho súdneho úradníka na výzvu sťažovateľovi uznesením na doplnenie označenia siedmich žalovaných a úpravu petitu;
- 27. apríla 2020 – vyhotovenie uznesenia;
- 2. júna 2020 – oznámenie sťažovateľa s uvedením údajov o žalovaných;
- 10. júna 2020 – uznesenie o pokračovaní v spore s právnymi nástupcami žalovaných vo 4., v 11., 19., 57. a 73. rade;
- 17. júna 2020 – predloženie veci na rozhodnutie o vylúčení zákonnej sudkyne, rozhodnutie predsedníčky súdu, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená, referát na doručenie uznesení, nariadený termín pojednávania na 3. september 2020;
- 2. júla 2020 – predloženie veci na rozhodnutie o vylúčení zákonnej sudkyne;
- 7. júla 2020 – rozhodnutie predsedníčky súdu, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená;
- 15. júla 2020 – žiadosť o oznámenie adresy žalovaných v 41. a 44. rade, žiadosť o doručenie písomnosti do Českej republiky.

III.

Relevantná právna úprava a východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 CSP, ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorých každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, resp. právo, aby jeho záležitosť bola prerokovaná v primeranej lehote. K porušeniu ním označených práv malo dôjsť nesprávnym postupom zákonnej sudkyne, v dôsledku ktorého doteraz nedošlo k právoplatnému skončeniu konania.

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

19. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva predstavujú štandardnú agendu všeobecných súdov, v judikatúre dostatočne rozpracovanú, preto tieto veci nemožno

posudzovať spravidla ako právne zložité (obdobne I. ÚS 568/2012), hoci skutková zložitosť sa nedá v týchto veciach úplne vylúčiť. Ústavný súd zohľadnil okresným súdom uvádzaný vysoký počet účastníkov na strane žalovaných ako prvok skutkovej zložitosti veci, pretože vykonávanie jednotlivých procesných úkonov s takým počtom žalovaných si vyžaduje viac času, osobitne ak niektorý z nich má bydlisko v zahraničí, prípadne ak nie sú všetci nezameniteľne označení. Z predloženej ústavnej sťažnosti nevyplýva osobitný význam tejto veci pre sťažovateľa a ústavný súd nezistil, že by išlo o taký druh konania, ktorý si vyžaduje osobitnú rýchlosť.

20. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako strany tohto súdneho konania. Možno dať za pravdu okresnému súdu, že sťažovateľ v žalobe ani v jej následných zmenách neoznačil riadne všetkých žalovaných, najmä neuvedením ich dátumu narodenia tak, aby boli jednoznačne identifikovateľní. Sťažovateľ však pri niektorých z nich špecifikoval, koho sú dedičmi, resp. právnymi nástupcami, priložil potvrdenia, v ktorých sú uvedené aj spisové značky dedičských konaní právnych predchodcov, preto mohol súd aj z úradnej povinnosti identifikovať žalovaných tak, aby neboli zameniteľní s inými osobami. Dátumy narodenia niektorých z účastníkov okresný súd mohol zistiť z pripojených dedičských rozhodnutí (vo vzťahu k žalovaným v 64. až 70. rade a v 72. rade), z vyjadrení žalovaných (vo vzťahu k žalovaným v 49. až 51. rade, v 54., 55. a 60. rade) alebo z oznámení dopytovaných orgánov (u žalovanej v 53. rade). U ostatných žalovaných bez uvedeného dátumu narodenia mal súd včas vyzvať sťažovateľa na ich nezameniteľné označenie. Napriek argumentácii okresného súdu tak ústavný súd dospel k záveru, že uvedené nedostatky v podaniach žalobcu nemali samy osebe podstatný vplyv na dĺžku konania. Okresný súd mal totiž z úradnej povinnosti skúmať podmienky konania, zamerajúc sa primárne pri väčšom počte žalovaných na podmienku procesnej subjektivity, a vyzvať v prípade potreby sťažovateľa na doplnenie potrebných údajov (k čomu napokon v konaní aj došlo). Výzva však mala byť uskutočnená skôr ako 27. apríla 2020, teda po vyše šiestich rokoch od podania žaloby.

20.1 Správanie sťažovateľa v napadnutom konaní nemožno hodnotiť ako zjavne účelové alebo zjavne obštrukčné. Sťažovateľ pristupoval k uplatňovaniu svojich práv

v súdnom konaní aktívnym spôsobom, viackrát nahliadal do spisu, žiadal o nariadenie termínu pojednávania, reagoval na výzvy súdu.

21. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu konania. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity namietaného konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011). Ústavný súd vychádzal z prehľadu úkonov uvedeného v bode 9. Z neho už na prvý pohľad vyplývajú viaceré obdobia nečinnosti súdu kratšieho, ale aj dlhšieho trvania.

21.1 Prvé krátke obdobie nečinnosti bolo od 5. septembra 2013 do 16. decembra 2013 (3 mesiace), pričom ani písomný pokyn kancelárii (referát) na doručenie žaloby s výzvou na vyjadrenie žalovaným nebol realizovaný bez zbytočného odkladu, ale až 10. februára 2014, teda po takmer dvoch mesiacoch.

21.2 Druhé obdobie nečinnosti bolo od 30. apríla 2014 do 26. augusta 2014, pričom ani v tomto prípade referát nebol realizovaný bez zbytočného odkladu, ale až 21. októbra 2014, teda po takmer dvoch mesiacoch.

21.3 Ďalšie obdobia nečinnosti ústavný súd zaznamenal v období od 3. februára 2015 do 15. júna 2015 (4 mesiace) a následne od 24. augusta 2015 do 29. februára 2016 (6 mesiacov), pričom referát nebol realizovaný bez zbytočného odkladu, ale až 13. septembra 2016, teda po vyše 6 mesiacoch.

22. Ako neefektívne je potrebné hodnotiť vyčkávanie súdu na právoplatnosť uznesenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 15 D 184/2016, Dnot 83/169 z 8. júla 2016, právoplatného 29. novembra 2016 (týkajúceho sa žalovanej v 46. rade), keď po prvej odpovedi z 22. novembra 2016 bol Okresný súd Žilina opakovane žiadaný o oznámenie právoplatnosti rozhodnutia až 9. októbra 2017. Takto vznikol prietah spôsobený

nesústredenosťou súdu, počítajúc od decembra 2016, keď mohol a mal okresný súd priebežne zisťovať stav dedičského konania, teda spolu v dĺžke 10 mesiacov.

23. Obdobie od 21. septembra 2017 do apríla 2018 (6 mesiacov) je potrebné označiť za obdobie nečinnosti súdu bez úkonu smerujúceho k odstráneniu právnej neistoty. Činnosť okresného súdu pred vydaním uznesenia z 24. apríla 2018 bola nesústredená, pretože neboli riadne zisťované podmienky konania (osobitne procesná subjektivita na strane žalovaných). Až následne v júni 2019 boli do spisu pripojené výsledky lustrácie svedčiace o tom, že traja žalovaní už nemali v čase vydania uznesenia procesnú subjektivitu, čo mohlo byť zohľadnené už vo vydanom uznesení.

23.1 Okresný súd vyše 6 mesiacov po vydaní uznesenia z 24. apríla 2018 vyčkával s jeho doručovaním stranám.

23.2 Ďalšie obdobie nečinnosti ústavný súd zaznamenal od 5. decembra 2018 do októbra 2019 (10 mesiacov) a v období január až marec 2020 (3 mesiace).

24. Zisteným nedostatkom v postupe okresného súdu bola aj skutočnosť, že prvý výsledok lustrácie okresného súdu v registri obyvateľov nachádzajúci sa v spise je z 27. augusta 2014, teda až po referáte na doručenie žaloby žalovaným. Podmienky konania však mali byť jednotlivo skúmané ešte v predchádzajúcom období, hneď po doručení žaloby (nie až po jej doručení a vrátení zásielok). V opačnom prípade bol postup súdu neefektívny.

25. Sťažovateľ nemal byť vyzývaný na doplnenie žaloby až uznesením z 27. apríla 2020 (viac ako 6 rokov po začatí konania!), ale súd, ak to považoval za potrebné, ho mal bezodkladne po zistení nedostatkov žaloby vyzvať na ich odstránenie a doplnenie údajov o žalovaných, prípadne na podklade listín dostupných v spise mohol aktualizáciu sám vykonať, napríklad lustráciou v registri obyvateľov (vo vzťahu k dátumu narodenia žalovaným v 55. rade, 67. rade, 72. rade). Takáto činnosť súdu nie je v rozpore so zásadami sporového konania. Povinnosťou súdu bolo skúmať aj navrhovaný petit žaloby z pohľadu jeho vykonateľnosti a v prípade pochybností mal súd bezodkladne žalovaného vyzvať na jeho doplnenie.

26. Zistené obdobia nečinnosti okresného súdu (spolu v dĺžke 51 mesiacov) nesvedčia o snahe okresného súdu viesť spor ku konečnému rozhodnutiu vo veci samej, keďže jeho doterajšia procesná činnosť počas vyše siedmich rokov konania spočívala prevažne v zisťovaní okruhu účastníkov. Ústavný súd ani pri maximálnom možnom zohľadnení súdom namietanej skutočnosti vysokého počtu účastníkov konania nemôže považovať doterajšiu dĺžku konania za primeranú, pretože táto okolnosť sa nepodpísala pod doterajšiu dĺžku konania tak výrazne ako viacnásobná nečinnosť a predovšetkým nesústreďenosť okresného súdu. Za takejto situácie je podľa ústavného súdu nenáležité, keď okresný súd poukazuje iba na správanie sťažovateľa, pretože to nezohľadňuje celkový kontext okolností prejednávanej veci a pričinenie okresného súdu na celkovej dĺžke konania. Na odstránenie nedostatkov v podaní mal v konečnom dôsledku práve okresný súd v prípade potreby bezodkladne vyzvať sťažovateľa.

27. K obrane okresného súdu spočívajúcej v argumentácii o množstve vecí a o dlhodobom nedostatočnom obsadení okresného súdu ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

28. Podľa názoru ústavného súdu zistené obdobia nečinnosti okresného súdu (spolu prevyšujúce 51 mesiacov) a jeho neefektívny postup významne prispeli k dĺžke namietaného konania. Ústavnú sťažnosť nie je preto možné ani pri zohľadnení skutkovej zložitosti spôsobenej vysokým počtom žalovaných vyhodnotiť inak ako za dôvodnú. Okresný súd nevyužil prostriedky dané mu procesným predpisom na zabezpečenie, aby ochrana práv sťažovateľa bola účinná a rýchla. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru o tom, že postup okresného súdu v okolnostiach tohto prípadu vykazuje znaky

nesústredenosti, neefektívnosti a v konečnom dôsledku zbytočných prietáhov, ktoré dosahujú až ústavnoprávnu intenzitu.

29. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 94/2013 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

V.

Príkaz vo veci konať a finančné zadost'učinenie

30. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

32. V nadväznosti na výrok o porušení označených práv a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, zohľadňujúc skutočnosť, že vec toho času nie je právoplatne skončená a vo veci je nariadený termín pojednávania (bod 2 výroku).

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

34. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

35. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

36. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

37. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 €, svoju žiadosť riadne odôvodnil (bod 3).

38. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

39. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, II. ÚS 67/03).

40. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre s'ťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľa (obdobie nečinnosti, predmet sporu a význam napadnutého konania pre s'ťažovateľa, postoj s'ťažovateľa pri hájení svojich práv, mieru zavinenia okresného súdu, zložitosť veci) považuje za primerané vo výške 3 000 € tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Vo zvyšnej časti jeho žiadosti ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku nálezu). Ústavný súd vychádzal pri stanovení výšky finančného zadost'učinenia zo svojej judikatúry (napr. II. ÚS 190/2020, III. ÚS 597/2017, III. ÚS 335/2016, I. ÚS 121/2018, III. ÚS 301/2016).

VI.

Trovy konania

41. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal s'ťažovateľovi náhradu trov konania v sume 450,29 € ako trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie veci a písomné podanie na súde) v hodnote po 177 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,62 € a dane z pridanej hodnoty v sume 75,05 €, keďže právny zástupca s'ťažovateľa je platiteľom tejto dane. Náhradu za tretí úkon

právnej služby – stanovisko k vyjadreniu okresného súdu doručené ústavnému súdu 28. júla 2020 ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet advokáta (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

45. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu